

Kültür Mirasının Korunması

Sayın Şengör'ün başlattığı tartışma sadece Özgen Acar'ı hedef almıyor. Hepimizi ilgilendiren bir konu olduğu için bu tartışma üzerinde biraz daha durmak gerekiyor. Şengör geçen hafta da şöyle bir başlıkla ortaya çıktı "Tarihsel kalıntı anlaşıldığı yerde korunmalıdır". **Prof.Dr. Reha Günay**, Yeditepe Üniversitesi

Kalıntı sözcüğünü uzmanlar, taşınmaz kültür varlığı olarak, yerleşme alanı ve bina yerine kullanır. Eğer Şengör de aynı şeyi kastediyorsa geçen haftaki yazımda kalıntı ile ilgili bütün dünyanın itibar ettiği, mutlaka bulunduğu yerde korunmaları gerektiği konusuna değindim. Eğer Şengör, taşınabilir küçük buluntuyu kastediyorsa, onun değerini anlayacak ve koruyabilecek ortamda korunmalıdır demek istiyor sonucu çıkıyor. "Karun hazinesini düşüncesiz bir şovenizmle geri getirenler" ifadesiyle de Türkiye, kendi kültür mirasından anlamıyor ve koruyamıyor o zaman onların yurtdışında saklanması daha doğru olurdu, demek istiyor.

Bu anafikir, Türkiye'deki kültür mirasının korunmasında çalışan bütün kişi ve kurumların, yasa ve uygulamaların yok sayılması demek olur. Ülkemizde bulunan kültür varlığı bizimdir, korunmasından bütün dünyaya karşı biz sorumluyuz, dışarıya çıkışı da yasalarla önlenmiştir. Uluslararası tüzükler de zaten bu yöndedir.

Osman Hamdi Bey'den beri ülkemizde devlet, koruma konusuna eğilmiş bulunuyor. Kendisinin de söylediği gibi Atatürk'ün kurduğu Türk Tarih Kurumu, kültür mirasının araştırılmasında ve korunmasında büyük hizmetler vermiştir. Şu anda Türkiye'de kültür varlıklarının korunması konusunda yüksekokul, lisans ve yüksek lisans seviyelerinde eğitim veren onlarca üniversitemiz var.

Biz koruyamıyoruz, yabancı ülkeler dünya kültür mirasını daha iyi anlıyor ve koruyor o zaman onlara verelim korusunlar demek büyük haksızlık

olur, her şeyden önce Atatürk'ün kültür devrimine. Bu düşünce, ülkede kaçak kazıları ve kaçakçılığı arttıracığından ayrıca tehlikelidir. Kaçak kazılardan çıkan eserlerin yabancı bir müzede sergilenmeleri de hiçbir şey ifade etmez, geçen yazımda da belirttiğim gibi nerede, nasıl bulunduğu bilinmedikçe. Birçok ülkenin müzeleri artık bu kaçak eserleri satın bile almıyor, çünkü bunun bilimsel bir tahrip olduğunu herkes biliyor. Bütün bu nedenlerle kültür mirasının geri getirilmesine karşı çıkmak doğru görünmüyor.

ŞENGÖR'ÜN DEMEK İSTEDİĞİ

Şimdi de Sayın Şengör'ün aslında ne demek istediğini anlamaya çalışalım. Şengör, kültür mirasının değerinin iyi anlaşılmasına, doğru korunmasına ve belki de doğru onarımına dikkat çekiyor. Bütün çabalarımıza rağmen kültür değerlerini doğru koruyamadığımız açık. 80 yılda toplumumuzu kültür mirası konusunda eğitemediğimiz ortada. Bu konuda iyi yetişmiş uzmanlarımız olmasına rağmen. Onları yetiştiriyoruz ama kullanmıyoruz. Bu ülkemizin genel bir hastalığı. Devlet kurumlarının başına ne yazık ki çoğu kez o konunun uzmanı olmayan kişiler atanıyor. Politikacılar, bilen insandan hoşlanmıyor. Bu belki de kendi bilgisizliklerinden kaynaklanıyor. Halbuki bilgili insanı kullansalar doğru iş göreceklere ve bunların semeresi de kendi iktidarlarını yüceltecek, başarının şerefi yine kendilerinde kalacak. Türkiye yıllardır bu kısır çelişkiyi yaşıyor, hem ülkeye hem de yetişmiş insana yazık oluyor, yarım yüzyıldır bu

nedenle geri kalıyoruz.

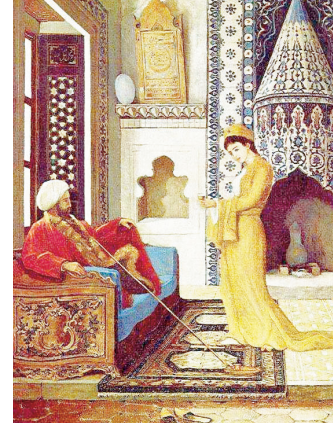
Müzelerimizde çalışan çok değerli uzmanlarımız var. Ancak eleman eksikliği, iş yoğunluğu, ödeneklerin yetersizliği bilimsel çalışmaları engelliyor. Dolayısıyla müzelere eğitim ve araştırma yapma fırsatı verilmiyor, koruma laboratuvarı, koruma uzmanı yok, eğitim uzmanları, teşhir tasarımcıları yok, hatta güvenlik görevlisi olmadığından kapatılan sergi salonları var.

CİDDİ PLANLAMA GEREK

Kültür varlıklarının korunması ve onarımında çalışan Türkiye'nin tek kurumu, İstanbul'daki Merkez Laboratuvarı, bilimsel bir misyonla ortaya çıkmasına rağmen bürokratik engeller, yanlış ve yetersiz atamalar, ödeneksizlikler yüzünden gelişip serpiledi. Yine de 20 yıllık bir süreçte, büyük bir özveriyle çok küçük bir uzman grubunun, bütün yurt düzeyinde gerçekleştirdiği sayısız koruma çalışmaları takdire değer.

Ne yazık ki konunun uzmanı olan müdür emekli olduktan sonra yapılan yanlış bir atama yüzünden kurum çalışamaz hale geldi, uzmanlar görevlerinden ayrılmayı düşünüyor. Bu gibi örnekleri arttırmak mümkün. Politikacılar kendinden öncekinin yaptığını devam ettirmiyor, tersine yıkmaya uğraşıyor. Bu davranışla bir yere varamayacağımız açık.

Özellikle Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın ciddi bir yeniden planlanmasına ihtiyaç var gibi görünüyor. Lütfen görevlere konunun uzmanlarını seçerek alalım, onlara güvenelim, çalışmaları için ortam hazırlayalım. Kültür mirası bakımından çok zengin olan ülkemiz, Sayın Şengör'ün de değindiği gibi, kültürden anlamayan insanların elinde kalsın.

OSMAN Hamdi Bey'in eserleri kültür mirasının korunması anlamında bir öncü